

порушено, а відповідні норми – гарантувати і заохочувати правомірну, соціально корисну поведінку, бути надійним механізмом, що дозволяє людині діяти без страху стати жертвою переслідування за свої суспільно корисні діяння.

Порівнюючи регламентацію інституту необхідної оборони у вітчизняному та зарубіжному законодавстві, слід зазначити, що у КК України дана обставина, що виключає злочинність діяння, розглядається достатньо систематизовано і зрозуміло. Але доцільним і правильним було б урахування та запозичення окремих положень інституту необхідної оборони зарубіжного права в українське законодавство.

Література

1. Кримінальний кодекс України : прийнятий 5 квітня 2001 р. № 2341-III: [набрав чинності 1 вересня 2001 р.]. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://portal.rada.gov.ua>.
2. Крылова Н. Е. Уголовное право современных зарубежных стран (Англии, США, Франции, Германии) : [Учебное пособие] / Н. Е. Крылова, А.В. Серебrenникова. – М. : Зерцало, 1997. – 324 с.
3. Мошинець Д. М. Інститут необхідної оборони у кримінальному праві України : дис. ... кандидата юрид. наук: 12.00.08 / Мошинець Дмитро Миколайович. – К., 2016. – 238 с.
4. Уголовное право зарубежных стран. Общая и Особенная части : [учебник для магистров]; [под ред. Н. Е. Крыловой]. – 4-е изд., перераб. и доп. – М., 2015. – 1054 с.

Вікторія Вікторівна Панасенко – студентка II курсу Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: **Марина Олександрівна Колесник** – старший викладач кафедри юридичних дисциплін Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ

ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ: ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ЮРИДИЧНОЇ ПРИРОДИ

Кримінальним законодавством України передбачена низка заходів кримінально-правового характеру, які за своїм змістом можуть бути каральними і некаральними, примусовими чи заохочувальними, або такими, що засновані на гуманістичних засадах і недоцільності здійснення кримінального провадження.

Відповідно до принципу невідворотності кримінальної відповідальності та покарання особа, яка вчинила злочин, повинна бути притягнута до кримінальної відповідальності, яка, за загальним правилом, реалізується за допомогою призначення покарання певного

виду та розміру. Призначення покарання за вчинений злочин є правовим наслідком визнання особи винною у вчиненому злочині. У той же час відповідно до інших принципів кримінального права гуманності та економії заходів кримінальної репресії за наявності умов та підстав, передбачених у Кримінальному кодексі України, особа може бути звільнена від кримінальної відповідальності або від покарання та його відбування.

Інститут звільнення особи від кримінальної відповідальності відіграє важливу роль у розвитку кримінально-правової та кримінально-процесуальної політики держави, що і обумовлює актуальність дослідження підстав і процедури звільнення від кримінальної відповідальності.

Проблематиці звільнення від кримінальної відповідальності присвятили свої дослідження такі вітчизняні правники як П. П. Андрушко, О. Ф. Бантишев, Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, Г. Б. Віттенберг, О. М. Готін, М. Є. Григор'єва, Ю. В. Гродецький, О. О. Дудоров, О. О. Житний, О. В. Ковітіді, О. С. Козак, О. М. Лемешко, В. Т. Маляренко та інші.

Звільнення від кримінальної відповідальності можна визначити як відмову держави в особі органів, що здійснюють боротьбу зі злочинністю, від осуду (засудження) особи, що скоїла суспільно небезпечне діяння, і застосування до неї передбачених кримінальним законом примусових заходів кримінального характеру (покарання). Реально така відмова полягає у винесенні судом рішення про закриття кримінального провадження, що спричиняє припинення кримінально-правових відносин [1].

Проблема звільнення від кримінальної відповідальності є суперечливою. Так, О. С. Козак під звільненням від кримінальної відповідальності розуміє здійснювану відповідно до вимог кримінального та кримінально-процесуального законів відмову держави в особі суду від застосування щодо особи, яка вчинила злочин, передбачених КК України обмежень її певних прав і свобод, яка не тягне за собою кримінально-правових наслідків [2]. Ю. В. Баулін під звільненням від кримінальної відповідальності розуміє передбачену законом відмову держави від застосування до особи, яка вчинила злочин, обмежень її певних прав і свобод, визначених КК України [2].

Ознаками звільнення від кримінальної відповідальності є: а) відсутність офіційного осуду особи з боку держави у вигляді обвинувального вироку суду; б) офіційна відмова від застосування до особи, яка вчинила злочин, обтяжень кримінально-правового характеру; в) припинення усіх кримінально-правових відносин між державою та звільненою особою.

КК України передбачає такі випадки звільнення від кримінальної відповідальності: 1) у зв'язку з дійовим каяттям (ст. 45); 2) у зв'язку з примиренням винного з потерпілим (ст. 46); 3) у зв'язку з передачею особи на поруки (ст. 47); 4) у зв'язку із зміною обстановки (ст. 48); 5) у зв'язку із закінченням строків давності (ст. 49); 6) у зв'язку із застосуванням до неповнолітнього примусових заходів виховного характеру (ст. 97); 7) спеціальні випадки звільнення від кримінальної відповідальності, передбачені Особливою частиною КК. Специфічне звільнення від кримінальної відповідальності, врегульоване одночасно Загальною та Особливою частинами КК, передбачено у ч. 4 ст. 401 КК [3].

Звільнення від кримінальної відповідальності може мати місце після вчинення злочину в період, коли для цього виникли та існують передбачені КК України підстави, проте у будь-якому випадку до закінчення строку, протягом якого на особі лежить обов'язок відповідати за вчинене перед державою.

Звільнення від кримінальної відповідальності є кримінально-правовим заходом, що заохочує до позитивної посткримінальної поведінки особу, що вчинила злочин вперше; крім того, особа вважається такою, що не має судимості, і це також є додатковим стимулом.

Звільнення від кримінальної відповідальності за вчинення кримінального правопорушення здійснюється судом. Встановивши на стадії досудового розслідування підстави для звільнення від кримінальної відповідальності та отримавши згоду підозрюваного на таке звільнення, прокурор складає клопотання про звільнення від кримінальної відповідальності та без проведення досудового розслідування у повному обсязі надсилає його до суду.

Логічно, що звільнення від кримінальної відповідальності завжди охоплює і звільнення від покарання. При цьому, якщо звільнення від кримінальної відповідальності регламентується не лише Загальною, а й Особливою частиною КК України, то звільнення від покарання та його відбування – інститут виключно Загальної частини кримінального права, який складають норми розділу XII Загальної частини КК України [3].

Отже, звільнення від кримінальної відповідальності є відмовою держави від офіційного осуду особи, яка вчинила злочин, у вигляді обвинувального вироку суду та застосування обтяжень кримінально-правового характеру у зв'язку з відповідними юридичними фактами. Інститут звільнення від кримінальної відповідальності, так само як і інститут звільнення від покарання, є проявом компромісу з боку держави, вони сприяють реалізації принципів гуманізму та економії заходів кримінальної репресії.

Незважаючи на те, що вказані інститути застосовуються за наявності певної позитивної посткримінальної поведінки суб'єкту

злочину (чи за інших підстав, передбачених КК України), вони мають і відмінності, які чітко не визначені законодавцем, тому це питання потребує додаткового дослідження та правової аргументації.

Література

1. Гнатенко Є. С. Окремі проблеми звільнення від кримінальної відповідальності: реалії сьогодення / Є. С. Гнатенко // Вісник Академії митної служби України. – Сер. : Право. – 2014. – № 1. – С. 124-127.
2. Хряпінський П. В. Підстави звільнення від кримінальної відповідальності за діючим законодавством / П.В. Хряпінський // Міжнародний юридичний вісник : збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2014. – Вип. 1. – С. 76-83.
3. Вереша Р. В. Кримінальне право України. Загальна частина. [Навч. посіб.], [2-ге вид. перероб. та доп.] / Р. В. Вереша. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 320 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://pidruchniki.com/11311119/pravo/zviltennya_vid_kriminalnoyi_vidpo_vidalnosti.

Марія Миколаївна Проценко – студентка III курсу Сумської філії
Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: **Людмила Михайлівна Соловійова** – старший
викладач кафедри юридичних дисциплін Сумської філії
Харківського національного університету внутрішніх справ

ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ СТАТУС ДЕТЕКТИВА НАЦІОНАЛЬНОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО БЮРО УКРАЇНИ

Корупція завжди залишалася однією з найсерйозніших проблем України. Існуючий механізм протидії корупційним проявам в Україні є неефективним. Тому парламентом було схвалено створення нового автономного органу (поза системою існуючих правоохоронних органів), основною функцією якого є виявлення та розслідування корупційних злочинів, що становлять особливу суспільну небезпеку. Таким органом стало Національне антикорупційне бюро. Його створення було передбачене Законом України «Про Національне антикорупційне бюро України», прийнятим 14 жовтня 2014 року.

Національне антикорупційне бюро України (НАБУ) – правоохоронний орган з широкими силовими повноваженнями, на який покладається попередження, виявлення, припинення та розкриття корупційних злочинів.

Детективи Національного антикорупційного бюро України згідно з Кримінальним процесуальним кодексом України здійснюють досудове